

Revista

Tinerimei Române

Biblioteca Universității Regale Ferdinand I.
din CLUJ.Nr. 53 1931
EXEMPLAR LOCAL

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 200—
Pe un jumătate an.....Lei 100—
Autorități și instituții.....Lei 500—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-69

In sufletul poporului

— O lecție de idealism. —

MOTTO: „Omul e de obicei fricos: până ce nu-l târâsc evenimentele, nu îndrăznește a lua poziție în fața lor. În viața de toate zilele, afară de simpla activitate biologică, de căutare a hranei și a femeii, omul e utilitarist pasiv.”

(Vasile Pârvan)

Individul în oarba lui tindere către atingerea scopurilor sale, uită mult și multe. Așa suntem noi. Și de bună seamă că e în firea lucrurilor omenescii să ne servim mai mult propriile ambiții.

În această situație, individul urcă treptele sociale înalte, satisfăcându-și tendința sădite în el de strămoși și nutrite chiar de societatea înconjurătoare. Este satisfacția propriei puteri, *ville zur macht*, ambiția atotputernică care agită ca un imperativ surd biologic.

Și are credința oricine că s'a servit prin aceasta credința, *scopul*. Între semenii săi individul acesta are poziția cea mai înaltă strategică — nici un vânt, oricât de tare, nu-l îndoe, și nici morala, nu-l condamnă.

Individul nu e dator să contribuie la conservarea altora atâta timp cât nu-și împacă puterea intențiunii sale, cu atingerea scopului către care tinde. Și atunci, se zice că face politica de *interes* — admițând cazul că și la baza celor mai bana le lucruri există o concepție politică.

Positivismul vieții, creează valori — în latura practică a vieții, asigură existența, conservă și perpetuiază însușirile și economisește energia.

O astfel de atitudine este ea conformă cu scopul vieții? Iată o problemă. Pentru ce trăiești? Ca să trăiești, sau prin viață, trai, să faci altceva mai mult, și acest altceva, *mai mult* ce poate fi el?

De mulțori vorbind despre individ, determinându-i anumite însuși a-le lui, te întrebi fără să vrei, dacă nu cumva aceste însuși nu sunt și la poporul din care el face parte — și dacă da, în ce măsură?

E o întrebare dacă la poporul românesc, latura practică, pozitivă se găsește, și în ce măsură?

Desigur că noțiunea de latură „pozitivă” — implică numai decât, sistem, conștiința unui comportament față de anumite împrejurări. Îl are și în ce măsură se gsim la poporul român?

Toate cercetările în această direcțiune au dus la concluzia, că viața țaranului nostru se scurge într-o lipsă totală de sistem de activitate — pe care o arată de altfel, gospodăria sa fragilă, mai puțin îmbrăcăminte sa care se prezintă câte odat de-asupra oricăror așteptări.

Desigur că simțul realității pozitive lipsește la poporul românesc. Întregile sale cadre de activitate sunt mărginite la prefacile timpului. Anotimpurile îl scoate din-o stare de quasi-somolență, și-l regăsești într-un alt anotimp istovit de muncă fără sistem. Și din această

linie frântă a activității sale, concepția lui despre energie, care trebuie să fie? desigur o concepție fatalistă. Cine știe ce-o mai da dumnezeu?

De aici încolo, toată viața i-se scurge la întâmplare. Dacă, cine știe, ce-o fi aia, o fi, știu eu, să mai vedem, nu știu, Dumnezeu știe... Te duci entuziasmat și-i faci o demonstrație în senzul vieții active și, deplasat, te vezi bătut. Ai în fața ta o ordine de schimbat. Ordinea impusă de vreme, de vreme îndelungată. Care e misiunea înaltă a tineretii noastre? Este ceva *mai mult*, decât să distrugem... o ordine. Să distrugem și noi ceva în viața aceasta...

Timpul și întâmplările din acest „timp” — e cea mai mare școală a omului dată de mâna nevăzută. Noi ce punem în această ordine? Noi n'avem cu siguranță, o școală pantru psihologia poporului român, dar cine ar face-o ar trebui să se arunce în acest vast complex de împrejurări din care a rezultat o ordine care trebuie să capituleze sau să activeze.

Pentru noi n'ar fi numai un profit unilateral. Politica fără cunoașterea amănunțită a realității populare, e o socoteală greșită de acasă. Poporul nu se mărginește la o cifră sau la un număr de voturi, iar politica se crede că nu e un samsarlăc, ci o știință de bunăstare, de progres a omenirii în serviciul căreia e pusă.

Și mai departe: această dezordine față de planul de muncă pe care ar trebui să-l aibă poporul ca o unitate activă, a demonstrat-o, cu competență R. Motru.

Dar, desigur la mijloc nu e vorba de o atitudine conștientă.

E mai degrabă, o lipsă de atitudine, căci în marele plan de lucru, nu pătrunsesse, *exemplul* și nici lumina *comparației*, decât tot ca o stare vagă.

E interesant că un boer mușcelean, la începutul sec. XIX-lea când a văzut o viață organizată, s'a entuziasmat copilărește. (Dinicu Goleșcu 1777—1830.)

Astfel, boerii de felul boerului nostru, pot fi socotiți tot țărani, fiind produși al aceleiași ordini de lucruri de vreme ce au rămas surprinși. Incântați de aceleiași cântece lăutărești își manifestau iubirea în forma aceluiași sentimente — patriarhal naive.

Dar, de unde surprinderea semnificativă?

Și iarăși, credeți Dvs. că privirea vie a țaranului n'ar scruta șurubul și n'ar aplica cronometru muncii de peste zi? Altă poveste este... Țaranul n'a avut o viață politică. Față de pătura conducătoare, de cea mijlocie, politica a arătat un interes. Cu cât de desvoltat trebuia să se fi lărgit și privirile politice față de pătura țărănească ce nu se ridică la o conștiință politică, ca a celor două categorii sociale amintite mai sus? incontestabil, centru de greutate

De Ion Chelcea.

al politicii noastre trebuia plasat asupra chestiei rurale sub raport material (de bună stare) și moral (de lumină și spirit de inițiativă). Față cu acest capital de energie biologică politica s'a arătat vitrigă. Și, astăzi putem să spunem cu un naționalist ardelean dela începuturile renașterii românilor: „Trăim încă, pentru ca numărul, aproape de 12 milioane, alu romanilor din România, Moldovi'a, Ardealu, Basarabi'a, Bucovin'a, Ungari'a și Banatu, precum al fraților din Macedoni'a și vecinătățile ei, dovedește cum ca poporu romanu este în lume!” (At. M. Marinescu. Datorințele noastre, unu discursu populariu închinatu preotiloru și invetiatoriloru romani. Wiena 1868).

Capitalul energetic al civilizației ne-a gasit întârziată. Deaceea naționalistul nostru, cu gândul la poporul său strigă cât îl ia gura: „nu deserați de a cuma, arătați virtute și dați fapte, căci acestea sunt simptomele ecsistenței adevărate”. Și desigur că erau conduși de o concepție înaltă — vreau centrul preocupărilor lor politice să fie organismul real, stabil, poporul; această realitate, deasupra căreia plutim ca fulgun vânt, construind planuri de pe o zi pe alta.

Capitalul energetic al civilizației europene găsește patrimoniul material al țaranului român, redus: o cuinie, câteva găini și un tron de mălai cu o vacă cu cornu rupt. Cu pogoane puține. Adeseori, știrile lipsesc complet, și atunci, energia e strivită fără a se putea deplasa faptic. Așa s'a neglijat în trecut posibilitatea de afirmare a națiunii. Aceasta s'a răstignit pe egoismul clielor politice. Toată lumea vede în țaran un „prost”. Noi însă vedem o vreme când acest țaran „prost” se va ridica dinpreună cu întregul său corp — una cu energia din care face parte, poporul, ba la o conștiință de politică activă. Dar mesianismul altor popoare, Italiani, Ruși, la noi se prefacă într'un mesianism țărănesc, cu adânci justificări morale și infinite posibilități materiale. Iar starea care domină de veacuri și s'a schimbat numai în capul nostru, trebuie sdrobotită, lichidată de generația tânără de astăzi. Să servești proporția imensă, iată crezul țării, iar dacă conjeturi temporale te o-presc, să servești ideea forță care are o putere incomensurabilă.

Dar pentru aceasta, mai întâi la lucru. Trebuie să cunoaștem piesa cu care lucrăm. Care este conturul sufletesc al poporului? Cât de departe suntem de realitate, ne arată citatul care urmează mai jos dintr'un istoric, dealtfel cu mare reputație și cu o oare care competență în materie de suflet popular românesc. El zice că la popoarele prea chinute de adversitățile istorice, — cazul poporului nostru, martirizat de toate liftele pământului, se formează

(Continuare pe pag III-a)

Sărbătoarea măgarilor

Foarte mult îmi place titlu acesta. Un titlu impresionant dintr'o poveste încheată din frânturi, care se desfășoară totuș unitar ca o parabolă, smulșă din biblia sufletului modern, scrisă de un om care a legat la vârful sacul îndesat cu frământări spirituale al veacului trecut.

Și-avea acest om mare vaste latifundii în Olymp. Poate de aceia a murit nebun. Dar ce-au de-aface parabolele marilor revoltați. Ele au rostul numai pentru cei ce vor să le 'nțeleagă, deși sunt prea puțini aceștia, din nenorocire, înspăimântător de puțini, încât această tristă realitate l-a silit pe Voltairre să strige: „Înțelepții din toate veacurile au scris înțelepciuni, pentru ca proștii din toate veacurile să nu le 'nțeleagă”. Și totuși revenim mereu, noi oamenii asupra parabolelor pline de suflet și înțelepciune și le vom talmăci fiecare în felul nostru și așa trece lumea din veac în veac. Pentru că măgarii se strâng la sfat sărbătoresc azi ca și ieri și așa vor face și mâine, ca să roadă cu satisfacție ogrinjii umezi ce le umple scăfărlia.

Din mulțimea faptelor diverse, care au umplut conținutul ultimelor zile din anul ce s'a scurs, unul s'a impus atenției generale, răcnit la răspântii de toboșarii amănuntelor picante. A fost alegerea ca șef, al bătrânului partid liberal, în persoana Dui I. G. Duca. Alegerea acesteia silește, mintea darnică, să încerce reabilitarea mult huliului măgar, deposedat în mod nedrept, de neprețuitele lui podoabe sufletesti, aruncat mereu dela iesle pentru notoria lui lipsă de cuminenție. Opinia publică face o nedreptate strigătoare la cer, dobitocului ce poartă pe cap o așa mândrețe de podoabe. Este o inconsecvență supărătoare, mai ales că se știe purtarea sa plină de învățăminte din fabulă (cioban, apă, lână șiretenie și ale elemente prețioase la confecționarea acestui soi de poezie didactică). Este iarăș adevărat că măgarul nu știe să adune și să inulțească, dar are o calitate menționată în fabula cu pricina, care-i slugește de minune în lupta pentru viață: Șiretenia.

Printr'un proces de diferențiere biologică, a cărui durată n'o poate stabili nimeni, respectabilul dobitoc care se mișcă cu pași mărunți, a fost înzestrat cu acest dar natural (un embrion de inteligență). Conducătorii istoricului partid au afinități pronunțate cu animalul din fabulă și de aceia au ales, pe cel mai reprezentativ dintre dânsii, cu conducerea treburilor clanului. Toți au fost de părere că dl Duca este cel mai șiret dintre dânsii, că ar fi cel mai indicat să arunce în cap (așa trântesc măgarii) într'un moment de nebagare de seamă pe stăpânul care într'o clipă de uitare (unii îi zic iertare!) ar avea poftă să călărească pe răbdătoarea sa spinare.

(Continuare pe pag. III.)

**MINISTERUL FINANTELOR
DIRECȚIUNEA CONTRIBUȚIUNILOR DIRECTE**

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința generală că termenul de predarea declarațiilor de impuneri la contribuții directe pe anul 1931, începe la unu Ianuarie 1931 și expiră la 31 Ianuarie 1931.

Acest termen se prelungește pentru marile întreprinderi până la 15 Februarie, iar pentru societățile anonime, până la aprobarea bilanțului de către adunarea generală, însă nu peste data de 30 Aprilie 1931.

Se atrage atențiunea celor obligați la facerea declarațiilor că nu se vor mai acorda alte termene peste cele mai sus prevăzute.

Împlinirea drepturilor Statului pentru anul 1931 pe trimestrele Ianuarie și Aprilie, până la stabilirea impunerilor de către prima instanță, se va face cu titlu provizoriu, pe baza debitelor anului 1930, conform dispozițiilor art. 5 din legea pentru completarea unor dispozițiuni ale legii contribuțiilor directe din 15 Noemvrie 1927.

Cum se fac declarațiunile?

Declarațiunile se fac:

a) Pentru impunerea veniturilor din comerț, industrie, profesiuni și alte ocupațiuni necomerciale, pe formularul Nr. 4, iar pentru societăți anonime și pentru comercianții și industriași cari au registre în regulă și bilanț întocmit, pe formularul Nr. 4 bis;

b) Pentru impunerea venitului global, pe formularul Nr. 5;

c) Locuitorii satelor fac aceleași declarațiuni pentru impunerea venitului global, însă acei săteni cari au avut în anul 1930 un venit sub 20.000 lei, nu vor mai face declarațiuni pe formularul Nr. 5. (A se vedea titlul: Dispense, de mai jos).

Formularele Nr. 4, 4 bis și 5 se procură dela percepții.

Se menționează că aceste declarațiuni trebuiesc completate cu toate datele prevăzute în formulare; în caz contrariu ele se consideră incomplete și declarații cad sub sancțiunile prevăzute pentru cei ce nu dau declarații.

Instrucțiunile pentru întocmirea și predarea declarațiilor se găsesc pe acele formulare.

Ce se declară?

Veniturile din imobile, fie ele proprietăți agricole, fie clădiri, fiind impuse la recensământ nu se mai declară decât pentru impunerea venitului global, trecându-se în declarațiunile Nr. 5 veniturile așa cum ele se găsesc așezate pentru impozitele elementare.

Pentru imobilele neimpuse încă, declarația trebuie dată pentru așezarea impozitului elementar, pe formular Nr. 3; iar pentru global în declarația Nr. 5 se va arăta locul unde este situat imobilul cu indicația că e neimpus.

Celelalte venituri impozabile anual se declară astfel cum ele s'au încasat de contribuabil sau sunt de încasat pe anul precedent 1930 după arătările prevăzute în instrucțiunile aflate pe formularele de declarațiuni.

Dacă unele din veniturile convenite pe anul 1930, cum sunt dividendele și tantiemele nu se cunosc, se declară ce s'a încasat în acel an pentru anul 1929.

Scăderile legale din impozite, pentru sarcini familiare și sarcini ipotecare, urmează a fi cerute prin declarațiuni, conform art. 66 din lege: deci acei cari nu vor face delarația, pierd dreptul la asemenea scăzăminte.

Contribuabilii cari nu pot completa ei înșiși declarațiunile, le vor face la percepțiile fiscale, unde ii se vor completa declarațiunile de către funcționarii percepției și vor semna dnpă ce vor fi lămuriți asupra dispozițiilor legii.

Dispense:

1. Contribuabilul care are venit sub 20.000 lei în total, atât din veniturile sale proprii cât și ale soției sau altor membri ai familiei sale și pe cari le are la dispoziție, este dispensat de darea declarațiunii de impunere la venitul global. Dacă însă are de cerut vre-o scădere legală din impozite, pentru sarcini ipotecare sau familiare, cari se acordă anual, va trebui să facă cerere tot pe formularul No. 5.

Scăderea pentru micile venituri se va face și fără declarație, atât în comunele rurale cât și în cele urbane.

2. Deasemenea, e dispensat de darea declarațiunii, pentru venitul global, contribuabilul care nu are decât un singur venit din comerț, meserie sau profesie care se exercită în cuprinsul percepției reședinții sale și pentru care face declarație separată, însă cu condițiunea să menționeze pe declarațiunea f.cută pentru acea impunere, la impozitul elementar, că nu mai are alte venituri nici el, nici membrii familiei aflați în sarcina sa. Această mențiune echivalând cu declarația pentru global, scăderea pentru membrii familiei se va cere prin declarație la impozitul elementar. Pentru orice alte scăderi din venitul global, va face cerere separată pe formularul de declarație Nr. 5.

Dacă are venit numai din salariu sau mobilier, va face declarație pe același formular (Nr. 5).

Se atrage atențiunea contribuabililor cari au venituri din salariu, că nu se vor considera complete acele declarații, dacă nu vor fi însoțite de adeverința model 19, relativă la salariile, indemnizațiile, fie în bani, fie în natură, etc., primite în anul 1930, completată de cei cari au plătit asemenea venituri. Aceste adeverințe se găsesc la percepții și la Administrațiile financiare.

3. Contribuabilul al cărui venit impozabil, fie global, fie elementar, judecat după cel din anul precedent, este același ca și în anul anterior și dacă nu are nici un scăzământ de cerut și nu și-a schimbat reședința, nici nu și-a modificat leul întreprinderii sau al profesiunii, poate să nu mai facă declarație și în acest caz se presupune că a menținut declarația din anul precedent în ce privește veniturile, nu însă și în ce privește scăderile pentru sarcini familiare sau pentru datorii ipotecare, ori chirografare, pentru cari se cer dovezi în fiecare an. Deci, spre a obține pe anul 1931 aceleași scăderi trebuie să facă declarație și să aducă acele dovezi la efectuarea impunerii, când va fi citat. (A se vedea și §. 172 b din instrucțiunile oficiale).

De această dispensă nu pot beneficia cei obligați la ținerea registrelor comerciale și la încheierea bilanțului, întrucât cifrele din registre nu pot fi aceleași ca în anul precedent și deci veniturile în tot cazul diferă.

4. Micii comercianți, industriași și meseriași cari au declarat și s'au impus în anul 1930 la un venit de cel mult 30.000 lei anual, sunt deasemenea dispensați de a mai face declarațiune pe formular Nr. 4, în anul 1931. În cazul când ar mai avea însă și alte venituri, ori au de cerut scăderi pentru sarcini familiare sau ipotecare, vor trebui să facă declarațiune conform celor de mai sus.

Sancțiuni:

Contribuabilii cari nu se află în condițiunile de dispensă sus prevăzute sau ale căror venituri s'au modificat și nu vor face declarațiile de impunere în termen, sau

le vor face incomplete, vor fi impuși din oficiu și li se va aplica amenzile prevăzute de art. 96 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe și cele prevăzute de legea pentru represiunea evaziunii fiscale la contribuțiuni directe.

Stabilirea impunerilor:

Impunerile se vor efectua la percepții în zilele cari se vor publica și afișa la localurile percepțiilor.

Contribuabilii cari au făcut declarațiuni vor fi citați.

Cei impuși din oficiu nu se citează.

Contribuabilii vor trebui să fie prezenți la impunere cu actele și registrele ce au a prezenta în zilele în cari vor fi citați, iar cei ce nu se citează vor trebui să se prezinte în zilele publicate, în interesul lor, spre a evita impuneri eronate.

Dispozițiuni speciale:

Termenul prevăzut în art. 7 din legea pentru represiunea evaziunii fiscale, referitor la obligațiunea firmelor individuale și a societăților de ori ce fel, de a depune liste cuprinzând numele și domiciliul persoanelor pe cari le-a ocupat în cursul anului 1930, cu indicația sumelor plătite în acel an fiecăruia, sub formă de salarii, tantieme, participări la beneficii sau sub orice altă formă, se prelungește până la 15 Ianuarie 1931.

Acelor cari nu le vor depune în termenul acesta li se va aplica sancțiunea prevăzută de art. sus citat.

Ministrul Finanțelor, Mihai Popovici.

Directorul contribuțiilor directe, Iordan Ștefănescu.

Mare reducere de prețuri din cauza magazinului supraîncărcat.

Lame originale „Gillette“ 10 buc. 90 Lei, 100 buc. Lei 850, lame automate „Unicum“ tot atât de bune ca lamele originale „Gillette“, 10 buc. Lei 70, 100 buc. Lei 650, mașină de tuns „Citté“ 1 buc. Lei 96. Foarfeci de croit Solingen 1-cal. buc. Lei 170. Tacâmuri de alpaca Solingen garantate, pentru 6 persoane 24 buc. dela Lei 850. **Bricage, foarfeci, cuțite de bucătărie și măcelar cu prețuri tot atât de efline. Calitatea bună a mărfurilor o garantează bunul renume a firmei mele existentă de 66 ani.**

Fiol lui Matei Kun, Cluj, Cal. Victoriei 2.

Toți fumătorii sunt satisfăcuți cu nolle țigarete ale Casei Autonome a Monopolurilor

ȚIGARETELE FARA CARTON
PR. DUSELE CASEI-AUTONOME A MONOPOLURILOR R. R.

In sufletul poporului

(Continuare din pag. 1.)

un fel de carapace spirituală în care spiritul se refugiază spre a se păstra intact. Observatorul superficial vede numai carapacea pietroasă și crusta: în specie: fatalismul, insensibilitate la nevoile unei vieți mai omenești etc. Dar observatorul răbdător, care stă și așteaptă să iasă din scoica colțuroasă, adevăratul organism, adăpostit înăuntru, are bucuria de-a vedea o ființă foarte fin și conștientă, foarte delicat construită, cu nenumărate organe de a percepție variată și puternică a lumii, total nevăzute, numai după aspectul crustei de piatră" (V. Părvan. Idei și forme istorice. Buc. 1920. p. 22—23).

Reese de aici că o datorie a noastră este să privim nu spre scopuri streine de populația numeroasă a stralului țărănesc — ci din contră ca, în elita ei reprezentativă, să se simtă îndatorirea rece a unui plan de muncă pentru ridicarea ei la o valoare ce o are dată, însă nevalorificată. **Ion Chelcea.**

Sărbătoarea măgarilor

(Urmare din pag. 1-a.)

Da, dl Duca este foarte șiret. O dovadă de d scursul său, în care se aștern discret câteva contradicții. Să le înșirăm: „Partidul național-liberal stă în slujba coroanei cu devotamentul lui înțreg (sic!) și cu o lealitate desăvârșită. Călăuzit de aceste sentimente, el înțelege să ajute din toate puterile lui pe M. S. Regele Carol al II-lea etc. și mai departe: „oiu căuta să mențin neștirbite tradițiile cărora partidul nostru le datorește țaria, sănătatea (sic) și puterea lui“. Această ultimă frază merită un sumar comentariu, pentru a te lumina cetitorule, deoarece d-ta nu cunoașteți dedesubturile acestui maaare și istoric partid.

Partid cu origini republicane, în toată lungă lui istorie a oscilat între monarhie și republică. În opoziție amenințau pe monarh cu republica, la cârmă se converteau brusca la monarhism. (Vezi istoria contemporană a lui Maiorescu, carte foarte instructivă, în care se arată gradul de seriozitate al partidului liberal pe chestia regimului constituțional). Și dl Duca, se leagă în fața ortacilor, îi conștientă chiar să-l urmeze, pe calea trasă de iluștrii săi înaintași, menținând neștirbite tradițiile cărora partidul le datorește țaria, sănătatea etc.“

În altă parte a discursului său, vorbește de „a japtarea acțiunii partidului, înnoirilor firești cerute de evoluțiile sociale și de punerea lui în concordanță cu spiritul, cu aspirațiile vremurilor“. Bine-ar fi, și-am fi în stare să-l credem, dacă vremurile doritanului n'ar fi așa de apropiate și dacă desmățul de violență și de samavolnicii patronate chiar de șeful de astăzi al liberalilor nu ne-ar fi proaspate în memorie, așezându-ne într-un câmp de îndoii și aprehenziuni întemeiate. Pentru toate acestea, evenimentul povestit, ne-aduce aminte toate istorioarele și fabulele scrise despre măgar, ale cărui capricii aduc atâtea neplăceri stăpânilor creduli.

P. S. Regret că n'am pe masă vreun ziar în care se cuprind declarațiile sale, cunoscute de altfel de toată lumea, cu privire la actul restaurației. Repetarea lor ar fi deasemenea instructivă. Dar n'a trecut vremea, o s'o facem mai târziu.

Observații asupra cooperăției pentru cei care iubesc această meserie

Cetitorule, în momentul când însăilez aceste rânduri, mă găsesc la jumătatea unui masiv volum asupra cooperăției, scris de un străin al cărui nume nu te interesează nici pe D-ta, după cum nu mă interesează nici pe mine. Îți mărturisesc sincer, că n'am subliniat nimic cu roșu sau violet, întrucât ceea ce spune ilustrul autor în esență, atinge înțelegerea comună a omului din cele mai îndepărtate vremi până în zilele noastre. Este vorba de ideea cooperatistă, de explicația procesului genetic al acestei idei, de evoluția ei la diferite popoare, prin urmare o bate bine cu pesmeții sfărâmați ai timpului, de lupta omului în contra vecinului hrăpăreș și cu prea mare poftă de mâncare, de solidaritatea obștească ale cărei temeuri sunt de esență morală în primul rând și materială în al doilea, că muncă colectivă organizată pe baze naționale este reclamată de noile orientări ale economiei sociale și că o consecință firească a acestor orientări profitul întreprinderilor colectiv organizate trebuie a fi distribuit tot colectiv etc. — Uitasem ceva: împrumuturile de capital cu dobânzi rezonabile nu se pot întrebuița spre scopuri productive decât în cadrul unei temeinice organizații cooperatiste. Insul, plin de poftă măruntă, în majoritatea cazurilor este predispus spre cheltuieii inutile, sau de lux cum zic economiștii (numai unii dintre ei care nu iubesc arta decorativă și alte fleacuri infantile). Știi prea bine și D-ta că la noi a trebuit să redeva o luptă mare în contra ciocnilor latifundiarilor și-i cunoști și rezultatul: pulverizarea mării proprietăți individuale și înlocuirea acestora cu mica proprietate țărănească. — Putea oare să dispară astfel din planul realităților sociale și politice frumoasa noastră boerime? Unii susțin că da. Iată de pildă ce spune un partizan al capitalismului autohton dl Zeletin: Nici a zecea parte din banii împrumutați, cu dobândă în țara noastră nu sunt dați oamenilor de afaceri pentru a-și exploata întreprinderile, banii se împrumută înainte de toate pentru cumpăraturile lux și risipa multor oameni cari, deși sunt mari proprietari, cheltuiesc mai mult decât le produce moșiile și preferă să și le ipotecheze decât să le vândă. E firesc că boerimea română nu se poate susține soartei obștești pe care o împărțese în genere aristocrația agrară în perioada de trecere a economiei naturale către economia bănească (adică către economia de credit, în care domină banul, banca). Din momentul ce capitalismul apusean, revărsându-și la noi articolele sale de lux, născu înclinarea spre risipă în sânul boerimeii române, aceasta devine prada legitimă a cămătarilor evrei. (Și români deopotrivă, căci cămătarul, pretutindeni indiferent de rasă are același miros infect).

Și aceștia își îndeplinesc funcția lor socială cu așa rară vrednicie, că numai în câteva decenii din vechea noastră aristocrație agrară nu mai rămăsese decât o ruină. (St. Zeletin, Revoluția burgheză în România, în arhiva p. știință și reforma soc. An. III-lea (1921 pag. 225).

Nu este tocmai exact, pentru că prețioasa noastră boerime a luat din vreme măsuri necesare. (Înființarea Creditului Funciar) așa că cu chin cu vai și-a salvat pielea până la inevitabila reformă agrară. Astăzi o gramadă de boieri de treabă cântă romanțe triste prin cafenelele provinciale, își odinesc oasele oboseite de plăceri pe la conace dărăpănate, iar aceia dintre ei, cu spirit mai practic s'au apucat de negustorie. Frumoase vremuri din punct de vedere moral, dar ce ne facem cu producția agrară cu bunăstarea agricultorului atât materială cât și morală, căci scopul reformei agrare n'a fost numai desființarea boerimeii parazitare, ci nevoia de a organiza producția agricolă pentru a mări productivitatea solului și-a muncii legate de dânsul. Pasivitatea, lipsa de îndemă-

nare și experiență economică care constituiau apanagiul boierului de ieri, caracterizează deopotrivă pe țaranul de astăzi camăta care ieri ateriza pe latifundiile ciocoiești roade astăzi mica proprietate țărănească, făcând să rabde de foame pe fășiile lor de pământ, familiile țărănești spornice în copii.

Moșierii tot mai întrebuițau oarecari mijloace tehnice în producția agricolă, dar țaranii nici atât. Și-atunci, care este remediul acestei deplorable stări de lucruri: Unul singur și exclusiv: cooperăția.

Nu mi se spună mie că ideea cooperatistă agrară este perfect definită și lămurită în România, că au început a se naște nuclee de cooperăție agricolă promițătoare și că mijloacele de realizare sunt puse la dispoziția țaranului consumator de idei, prin diferite legi și regulamente existente în materie. Vax, sunt toate acestea. Le-am putea arunca mâine, frumuseț în foc, fără vreo pierdere pentru progresul nostru. Acelaș lucru îmi vine să fac și eu cu cartea care stă dinaintea mea pe masă deși n'am terminat-o. Datorită unor prejudecați înrădăcinate în mîntea noastră de liberalism economic, nu putem admite nici în ruptul capului intervenția directă a statului în creierea și organizarea cooperăției, Ar fi o crimă de lèse-libertate, insul având dreptul de a se asocia dacă vrea, dacă nu poate sta pe prispă crăcit și să bea tutun. Nu este o eroare în concepția doctrinară care privește strict cooperăția, întrucât toată lumea cooperatistă dela noi (afară de dl Tașcă, care sub acest raport trăiește mai mult în lună) este de acord că, cooperăția are o natură profund colectivă, că proprietatea privată își pierde un pic din elasticitatea ei prea libertară, condensându-și sfera și funcțiunile sale individuale sub presiunea organizației noi. Nu este suficient, să proclamăm din avion că mișcarea cooperativă este prin esența ei antimercantilă, că în virtutea instinctului popular care a avut și are vădita repulsiune față de câștigul creat prin speculația intermediarului în operațiunile de schimb, este anticapitalistă, că producția în ultima analiză nu urmărește decât nevoile generale de consumație, că între producție și consumație trebuie să se stabilească un echilibru stabil ajustând eforturile muncii productive după capacitatea de absorbție colectivă etc.

Toate bune, dar trebuie schimbată radical metoda. Și anume cum. Foarte simplu și fără prea mult taifas! Statul să intervină direct impunând formă de organizare a producției agricole pe baze cooperatiste, să organizeze creditul agricol în vederea producției, să construiască un plan pe întreaga țară care să țină socoteală de particularitățile economice ale fiecărei regiuni, să creeze centre de educație cooperatistă (școale cum se mai zice) îndrumate în așa fel ca în sfera lor de influență să li se resimtă efectiv rostul și menirea cu un cuvânt tot ceiaș comportă o mișcare serioasă în acest sens să purcedă dela stat, ale cărei funcțiuni nu se reduc numai în a înfige sergenții în colțuri de stradă și n'creierea posturi de jandarmi care urmăresc 9 luni un furt de găini și escortează odată pe an vreo pereche de martori recalcitranți la judecătoria de ocol.

Este o chestie de metodă simplă, fără introtocheni inutile care duc precis la fîntă. Numai așa se poate pune și rezolva problema, altfel ni se strepezesc dinții cetind rapoarte, anchete munișios redactate, memorii, studii reviste etc. Sau pornim cu curaj la drum în felul aceasta, sau lăsăm dracului cooperăția „și tot ce atârnă de dânsa“.

Petre Țuțea

Rubrica tehnică.

Despre C. F. R.

Rentabilitatea unei întreprinderi de transporturi depinde de mai mulți factori: 1) necesitățile de transport 2) mijloacele de transport și 3) modul de exploatare.

Necesitățile de transport sunt influențate de economia generală a țării: se măresc odată cu dezvoltare a comerțului.

Mijloacele de transport sunt aplicațiuni ale tehnicii, mai mult sau mai puțin perfecte: vehiculele. De calitățile vehiculului depinde în primul rând rentabilitatea întreprinderii de transporturi.

Pentru anumite necesități de transport date, modul de exploatare — și deci conducerea — fiind naționale și des-toinice, contribuiesc la mărirea rentabilității atât cât omenește pot contribui, fără a putea însă asigura rentabilitatea întreprinderii dacă mijloacele de transport nu sunt adecuate necesităților de transport.

În cazul când mijloacele de transport nu mai corespund necesităților de transport și mai ales cerințelor moderne de transport, se pune imperios problema reînnoirii vehiculelor și refacerea căilor

An făcut aceste considerații generale, elementare, pentru a putea arunca o privire asupra situației actuale a căilor noastre ferate:

Actuala întreprindere C. F. R. este deficitară: încasările nu acopăr cheltuielile de exploatare, întreținere, reînnoire, etc. Această stare rea nu se datorește numai conducerii atât timp cât aceasta se găsește în imposibilitatea materială de a schimba dintr-o dată mijloacele de transport. Trebuie să ținem seamă că actualmente funcționează vagoane și locomotive procurate în ultimii 20—39 ani rulând pe șine cam de aceeaș vârstă.

Un bun plan de investiții, cu scopul de a reînnoi inventarul C. F. R.-lui, extins la o perioadă de mai mulți ani, aplicat în mod rațional, va avea ca urmare o ameliorare simțitoare a rentabilității întreprinderii, dar această ameliorare nu se va putea manifesta decât la urmă când mijloacele de transport vor fi aproape în întregime schimbate.

D. Ing. Stan Vidrighin, directorul căilor ferate până la data de 1 Ianuarie 1931, avea sarcina de a aplica planul de investiții și a întrebuița fondul împrumutului de stabilizare afectat în acest scop. Roadele unei astfel de munci ar fi apărut mai târziu. E deci o ușurință ridicolă a critica și a arunca toate relele de la C. F. R. în seama conducătorului ei de până în prezent. Din contră, lucrări mai vechi de inginerie, executate de dl Ing. Stan Vidrighin, dovedesc azi că dsa este unul dintre cei mai distinși ingineri din România.

Ceeace am spus mai sus despre căile ferate se poate transpune în alt domeniu păstrând însă fondul: chestiunile tehnice sunt puțin cunoscute publicului românesc. În jurul întreprinderilor care exploatează anumite aplicații ale tehnicii se nasc foarte ușor legende care rezultă din interpretarea greșită a funcționării, interpretare pe care o face publicul, dar mai ales pe care o speculează dușmanii politici sau nepolitici ai conducătorilor acestor întreprinderi.

Ing. G. Creinicianu.

Care va fi cel mai reușit bal al sezonului?

Balul Chemării

care va avea loc la 24 Ianuarie a. c. și la care vor participa „missuriile“ cele mai frumoase și „misterii“ cel mai frumoși din țară.

D'Or Filiala din Cal. Reg. Ferdinand No. 13.

se desființează pe ziua de 1 Ianuarie 1931. Până la aceasta dată vânzările se fac cu foarte un preț redus. Aranjamentul este vândut.

Cele din urmă două noutăți

„Te aștept de atâtea ori“

de Vêrtes și Ilieșiu . . . à 45.—

„Te iubesc femeie adorată“

de Vêrtes Ilieșiu . . . à 45.—

Se pot procura la magazinul de note

Nad. muzicale.

IOAN KIRALY

CLUJ, STR. REGINA MARIA

Cele mai eficiente și durabile încălțăminte sunt la pantofăria

A. POTORA

CLUJ, CALEA MOTILOR No. 29.

Nad. 1-4

După moartea lui Vintilă Brătianu.

Dispariția dintre cei vii a dlui Vintilă Brătianu s'a repercutat în configurația politicii românești și mai ales în cea a partidului liberal în așa măsură, încât se cere analizată și înfățișată în toate consecințele ei.

Păreră noastră — poate greșită — este că prin moartea lui Vintilă Brătianu partidul liberal s'a întărit extrem de mult. Mare patriot în intențiile sale de a servi țara, Vintilă Brătianu a reușit totuși ca prin *faptele sale* s'o nenorocească. Politica sa economică covârșită de un agresivism național laudabil dar dezastroos, a ruinat rând pe rând toate sursele economiei noastre naționale.

Iar atitudinea sa intransigentă față de chestiunea carlistă l'a copleșit dramatic nu numai pe el, ci pe întreg partidul liberal care i-a rămas credincios, cu excepția lui George Brătianu. Greșelile aceste — căci mari greșeli au fost — au îndepărtat partidul liberal din rândul partidelor de guvernământ, aruncându-l chiar în urma — partidului averescan.

Am fi lași, dacă ne-ar impresiona țărâna proaspătă care s'a așternut peste trupul unui om, care a trecut în istorie. Fiindcă tocmai pentru că Vintilă Brătianu a trecut în istorie, suntem datori să-i analizăm faptele săvârșite în viață și să-i cântărim obiectiv, în perspectiva realităților.

Pe noi generația tânără nu ne impresionează vulgara maximă „despre morți, numai bine”, pe care o transformăm așa cum credem noi că e necesar să fie transformată „despre morți, numai adevărul”. Vintilă Brătianu a avut în viața partidului liberal o grea sarcină, moștenită de la fratele său: aceea de a duce mai departe la izbândă stindardul familiei și *dinastiei Brătianu*, substituită de fapt, dinastiei oficiale.

Acestei sarcini, Vintilă Brătianu i-a capitulat. Renunțările sale din ultimul timp — atât la concepțiile economice cât și la atitudinea constituțională — l'au îngândurat până la venzastenizare,

punându-l în conflict cu sine însuși și cu noile situații ce l'au depășit. Scriam, cândva pe când Vintilă Brătianu încă trăia, că tragedia lui, se aseamănă cu a celebrului erou medieval „Götz von Berlichingen”, care incapabil de a se adapta vremurilor noi a trebuit să dispară.

Asemănarea noastră s'a verificat în întregime. Vintilă Brătianu a murit de apoplexie. Dar, cine cunoaște, cât de mult poate să accelereze starea psihologică un desnodământ, va înțelege și explicația acelora cari spun că Vintilă Brătianu a murit *de inimă rea*. Fapt e însă că prin moartea lui Vintilă Brătianu partidul liberal s'a întărit. Regrutându-se și orientându-se altfel decât până azi și năzuind spre o destindere completă în relațiile cu Suveranul, partidul liberal se va situa — și noi dorim acest lucru — în locul al doilea, al partidelor de guvernământ, imediat după partidul național-țărănesc. Cu aceasta viața politică va câștiga un pas însemnat în drumul sănătos care duce spre echilibrare și normalizare.

Partidul averescan, care este organizație *personală* a marelui Ave-rescu, fără nici o orientare politică sănătoasă în afară de o disciplină de cazarmă în vederea ciolanului, va bate implicit în retragere și nici nu va mai putea să mai formuleze pretenții de a veni la putere.

De altă parte, va pierde în șansele-i de reușită și „guvernul de personalități” care stăruia cu atâta nervozitate în problematica viitorului. Cu asta va câștiga însă impresionant de mult stabilitatea vieții parlamentare și constituționale, ceea ce înseamnă încă un triumf real al democrației românești, împotriva combinațiilor subterane.

Totul atârână de cuminenția actualilor conducători ai partidului liberal, de perspicacitatea și simțul lor politic cu care vor ști să îndrume partidul în aceste vremuri, nu prea ușoare.

Emil Teleacu.

Rememorări pentru 4 Ianuarie.

— Odinioară și acum. —

Reproducem, mai jos câteva rânduri pline de suflet tineresc, scrise de un tovarăș de luptă, în 1927, 13 Februarie, când răzoi monarhiști de astăzi se bălăceau în smârcurile fetide ale intrigilor, un pumn de tâlhari organizați, trăind comod și împărțiți în două tabere: una oportunistă retranșată, într'o dulce tăcere și alta năbădăioasă și furibundă care impropoacă hlamida regală cu veninul urei neputincioase, comprimând revărsările sufletului nostru tineresc prin mijloace balcanice.

Titlul este sugestiv și denotă o justă orientare a „Chemăriștilor” care-au putut scruta atunci, în vremuri de bejenie, ceea ce conducătorii partidelor noastre oligarhice, n'au sesizat nici în anul de grație 1930, după restaurație.

Este o mică lecție de înțelegere tinerească, promptă și concludentă pentru viitor. Iată articolul, pe care-l reproducem aidoma așa cum a apărut.

Predoslovie victoriei.

Tăcerea este câte odată mai gurativă și mai euceritoare ca Ioan Gură de aur. Când hingherul libertății de conștiință a călimarei, poetul cu ochii ca albastreala de rufe, ministrul de interne cu sufletul sbârcoit și sbârilit ca un câine scăpat dintr'un cârnu blestemat, te amenință cu botnița și cu suprimarea, și se proiectează înaintea ochilor icoana deraierii cumpătului latin.

Dece se mobilizează împotriva penițelor întreg arsenalul ilegal al forțelor brutale? Dece lașitatea dlui Oc-

tavian Maimușolini în fața ecoului unui condein, care are păcatul de a fi înrudit cu adevărurile monarhice ale cimitirelor de voevozi? Dece amenințarea profană în biserica credințelor noastre monarhice? Dece strigătul de bazar în tăcerea pioasă inobilată de o nădejde princiară? De ce atâta încăpățănată stăruință de a mutila principiul stabilității ce se degajează din aureola Coroanei? De ce trebuie să stăm cu brațele încrucișate în muțenie în fața viitorului de nădejde a țării noastre, pe care cei doi jzolați de realitățile naționale vreau să-l încârlige într'un îngrijorător semn de întrebare?

Suntem monarhiști nu numai prin rațiune, ci și prin sentiment, pentru că sub oerotirea Coroanei steagul nostru a fluturat, în războiu și în pace, cele trei culori ale gloriei și progresului nostru.

Când o umbră grea lunecă peste hlamida regală, grija noastră românească se polarizează în jurul tronului. Și când unii vreau să frângă sceptrul regal în trei, peste larva zângănită a amenințărilor, glasul cel mai slab trebuie să se audă sub tavanul de grinzii al cătunelor rurale.

Dece ni se cere să tăcem funerar? Dece se confiscă gazetele, dece se sparg oglinzile scrisului, cari reflectă hăzenia guvernamentală și nedreptatea fără nume?

Un filosof grec vorbea de simfonia stelelor, noi ne sprijinim pe instinctul de conservare a nației care înțelege și tăcerea noastră și sentimentul nostru princiar.

Licențele poetice și carliste ale d-lui Oct. Goga.

D. Octavian Goga a făcut politici cește multe greșeli. Și mult rău. Nu numai Ardealului, ci și lui însuși.

Poet, cu oarecare talent — desmierdatul muzelor și-a sfărâmat lira imediat după plinirea visului milenar, de dragul unor portofolii ministeriale și a mângâierii unui castel, care-i gădile vanitatea de aristocrat îmbrăcat în straie democratice.

În castelul superb dela Ciucea azi nu mai cântă lira — ci greerii...

Mulți au spus despre d. Oct. Goga — ca și despre Iorga — (deși comparația e cam riscată) că a făcut o mare greșală când s'a asvârlit în viața politică, dând cu piciorul iambilor și trocheilor. Noi cari am avut o suficientă stimă față de scrisul dlui Goga, am încercat deasemeni o crâncenă desamăgire când l'am văzut cameleonizat în situații bizare, care l'au negat în aproape tot ce a cântat pe vremuri.

Ne aducem aminte ce înduioșetor scria, „feciorul popii” din Rășinari, odată:

Tot ce țese noaptea, zorile-mi de-

lstramă

Mi-s'a dus norocul, nu-l mai plânge

l mamă

La icoana Prea Curatei, nu-l mai

lplânge mamă.

pentru ca azi, același Octavian Goga să se contrazică prin activitatea sa politică și prin situația sa materială, într'un mod care palmuiește flagrant noțiunea de artă. Se știe doar că prima și esențială condiție a unei opere de artă — care vrea să fie durabilă — este *sinceritatea*.

Or, cum se împacă sinceritatea între versurile dlui Goga, în care își plânge „norocul că s'a dus”, cu situația dsale politice, ce i-a adus norocul înapoi și l'a dăruit cu locuri strălucite în consiliile de administrație, cu castele, cu portofolii ministeriale și cu fonduri secrete?

Cum? Noi cari cunoaștem atât activitatea literară cât și pe cea poli-

tică a dlui Oct. Goga, nu putem face nici cea mai mică armonizare între ele. Disonanța e prea stridentă ca să poată fi îndulcită și iertată ca o simplă *licență poetică*.

Și, în plus inadvertența dlui Goga e calificată prin recidivele dsale ulterioare. Temperament neiniștit, d. Octavian Goga se împacă greu cu persistența într'o atitudine sau într'o idee. Părtaș al principiului dinamic, poetul pătimirii noastre a devenit în viața politică un adevărat cameleon. Care-și schimbă culoarea cu o repeziune cinematografică, la cea mai infimă schimbare de mediu. La cea mai minimă deplasare de conjunctură și de circumstanță.

E semnificativă în acest sens atitudinea dlui Oct. Goga față de chestiunea carlistă. Subliniem anume caz pentru că el închide o inadvertență care se poate aplica la mulți din „marii” carliști de azi — cari ieri militau cu dărzenie pentru intangibilitatea actului dela 4 Ianuarie.

Amintim doar pe maresalul Ave-rescu care la Consiliul de Coroană dela Sinaia, când s'a hotărât alungarea Prințului Carol spunea că acel act trebuia făcut mult mai înainte, pe drul Lupu și pe d. Stelian Popescu, deveniți azi cei mai scandalosi reclamații monarhici.

„Carlismul” dlui Octavian Goga este de altfel o monedă atât de falsă încât e suficient ca cineva să deschidă „Mustul care fierbe”, celebra operă cu care d. Goga a excelat ca ministru de interne, pentru a se convinge de câtă încovoiere și frângere de șale e capabil acest om politic.

Am reprodus acum câteva luni articolul „După renunțarea Prințului Carol” al dlui Oct. Goga, din opera citată. Nu-l mai reproducem azi. Cititorii noștri își amintesc desigur de crâncenele amenințări ale dlui Goga că va pedepsi fără excepție pe toți aceia cari s'ar gândi la schimbarea „actualei” stări de lucruri. Or „actuala” stare de lucruri, era în vremea când d. Goga scria articolul cea dinainte de 8 Iunie 1930, bazată pe actul violentat dela 4 Ianuarie.

D. Goga amenința așa dar — afirmăția nu suferă desmintire — pe toți aceia cari cutezau să se gândească la reparația istorică și deci la readucerea Prințului. Totuși Prințul Carol a devenit la 8 Iunie 1930 M. S. Regele Carol II al României proclamat ca atare de Adunarea Națională. Dnii Iuliu Maniu, Nicolae Iorga, Ion Mihalache, Vaida-Voevod și toți ceialalți cari au primit alături de țara întreagă cu strângere de inimă și cu protest hotărârea Consiliului de Coroană dela 4 Ianuarie și au militat continuu pentru repararea păcatului, nu s'au agitat și n'au agitat opinia publică făcându-și din această biruință, mijloc comod de reclamă.

În schimb, cei mai sgomotoși carliști — cu veleități și cu discursuri de elogiare a Suveranului la fiecare ocazie, au devenit anticarliști de ieri, printre cari d. Goga e omniprezent.

Noroc că această monedă falsă e arhicunoscută atât de Suveran cât și de opinia publică. Și banul prost oricât de strălucitor ar fi este fatalmente sortit a fi seos din circulație.

BAZIL GRUIA.

Ceții și răspândiți

„CHEMAREA”

Redactor responsabil:

Dr. A. T. MUREȘAN

SEVER STOICA.